

PUŞKİN

BAKIR ATLI

Çeviren:
Azer Yaran

Cumhuriyet

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ : 122

BAKIR ATLI

BAKİR ATLI adlı yapıt Cumhuriyet Dünya Klasikleri
Dizisi'nde iyi Şeyler Yayıncılık'ın izniyle basılmıştır.

Yayına hazırlayan : Egemen Berköz
Dizgi: Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.
Ekim 2000

P U Ő K İ N

B A K I R A T L I

RuŐadan eviren:
Azer Yaran

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir. İşte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüşüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisini demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyoruz. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Milli Eğitim Bakanı
Hasan Âli Yücel

SUNUŞ

Cumhuriyetle başlayan Türk Aydınlanma Devhmi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır.

Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik.

Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerini okurlarımıza sunmaya başladık.

Büyük ilgi gören bu etkinliği Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanmamış -ancak Aydınlanma Devrimi yarıda kalmasaydı yayınlanacağına kesinlikle inandığımız- dünya klasiklerini de katarak sürdürüyoruz.

Cumhuriyet

PUŞKİN VE EPİK ŞİİRİ

1

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin (1799-1837) Rus edebiyatının kurucusu, Rus edebiyat dilinin yaratıcısı kabul edilir. 19. yüzyıl Rus düşünürü ve eleştirmeni Belinski, Puşkin'in, "şiiiri, Rus yaşamıyla ve Rus çağdaş zamanıyla dost kıldığını" belirtiyordu. Puşkin'in yaratıcılığı erken dönemde yazdığı liriklerinden ve Güney sürgünlüğü döneminin ürünü destanlarının romantizminden gerçekçiliğe doğru evrim geçirdi. Şair, Dekabristlere yakındı ve iki kez sürgün yaşadı. Lise yıllarında yazdığı ilk epik ürünü, büyüleyici bir masal olan "*Rusları ve Ludmila*" eleştiri çevrelerinin övgüsünü toplamıştı. Liseyi bitirdiği sıralarda yazdığı özgür şiirleri ve epigrâmları Çar I. Aleksandr'a sunulunca, genç şairin üzerinde zindan ya da Sibiryaya sürgünü tehdidi belirirdi. Puşkin'de Rus edebiyatının bir umudunu gören şair Jukovski'nin ve tarihçi yazar Karamzin'in çabalarıyla genç şairin yazgısı değiştirildi. Böylece ona Güney sürgünlüğü - Kafkasya, Kırım, Moldavya yolculukları göründü. Sürgünlük döneminde "*Kafkasya Tutsağı*" ve "*Bahçesaray Çeşmesi*" şiirlerini, sürgünden hemen sonra, 1824 yılındaysa

"Çingeneler"! yazdı. Şairin daha sonraki yıllarda verdiği başlıca yapıtları; yaşamın gülünç yanlarını işlediği "Kont Nulin ", tarihsel süreçte halk kitlesinin öne çıkarıldığı bir dram olan "Boris Godunov", tarihsel konulu bir trajedi olan "Poltava ", güldürürü yalın bir öykü olan "Kolomna 'daki Ev ", toplumsal koşulların ürünü kişilikle toplum arasındaki ilişkilerin yansıtıldığı bir şiir-roman olan "Yevgeni Onegin ", bireyin ve devletin karşılıklı durumlarını işleyen "Bakır Atlı", "Byelkin'in Öyküleri" vs "Küçük Tragedyalar" olarak sayılabilir.

Puşkin'in epik şiirinde Rus halk şiirinin, eski Rus yazmalarının, 18. yüzyıl Rus şiirinin güçlü ve duru yan-kılanmaları duyumsanıyordu. Halk kültürü kaynaklarından yetkin bir yararlanmayla anlatısal şiir geleneği Puşkin'in kaleminde dirildi ve yenilendi. Şair, 19. yüzyıl başında gerilemeye uğrayan epik şiir sanatını diriltirken, gerçekliğin şiiri adına destanın biçimini değiştirmek durumundaydı.

Epik sanat türü olarak öykülü şiirde, mantığa göre düzenlemeyle oylumlu kurgular olanaklıydı; ama Puşkin, 18. yüzyıl şiirinin bu özelliğinin üzerine kendi yaratıcı dizgesini kurarken, sanatında şiirin üstünlüğüne öncelik veriyordu. Şair, yaratıcı deneyinde öğreticiliği değil, ideal olanı amaçlıyordu.

Puşkinepik şiirin evrensel olanaklarını sergilemekteydi. Şairin destansı yapıtları mitostan çağdaş yaşamın olaylarına ve tarihsel söylenceye; felsefi simgeler üze-

rinden olağan ve olağandışı gerçekliğe, oradan da tarihe ve tarihsel çağdaşa doğru bir yol izlemiştir. Yaratıcılık süreciyse romantizmden gerçekliğe doğru evrim geçirmiştir. 19. yüzyıl Rus edebiyatının işlediği başlıca sorunları ilk kez Puşkin ortaya koymuştur: Tarih ve halk, birey ve toplum, birey ve devlet ilişkileri, küçük insanın yazgısı, insan ruhu üzerinde paranın egemenliği... Ve 30Tu yılların felsefî liriklerinde aşk, yaratıcılık, ölüm gibi insan varlığına ilişkin sorunlar...

Epik şiirleri şairin yaratıcı arayışlarının bir tür derlemesini oluşturur. Yapıtlarının idizisi içinde hem geniş bir çeşitlilik, hem belirgin bir birlik gözlenir. Çağdaşı eleştirmenler şairin, yaşamın tümüyle değişik birçok alanı üzerinde doğal bir rahatlıkta yaratmadaki şaşırtıcı yeteneğini vurguluyorlardı. Puşkin'in kişiliği böyle bileşik bir şiirsel dizgenin merkezindeydi. Yaratıcılığı epik ve lirik şiirin taze ve derin bir soluk almasıdır. Puşkin, Rus edebiyatına destansı tavrı daha üstün düzeyde yeniden getirmekle kalmadı, bu tür şiirin halksal bir toprakta boy attığını gösterdi. Puşkin'in kurucusu olduğu Rus romanının "halksal özü" öykülü şiirlerinin epik dünyasından doğmuş ve olgunlaşmıştır.

III

. Puşkin'in epik şiirlerini Türkçe'de okuyucuya sunma isteği duyduğum zaman, bunlardan, insanımızın, usuna ve yüreğine daha yakın düşebileceğini sandığım üçünün çevirisi üzerinde çalışmaya karar verdim: "*Bahçesamy Çeşmesi*", "*Çingeneler*"ve "*Bakırlı*"...

Puşkin "*Bahçesaray Çeşmesi*"ni Güney sürgünlüğü sırasında yazdı. Anılarında Bahçesaray için şöyle diyor-
du: "Bahçesaray'a vardığım zaman hastaydım.

Saraya girdiğimde, çoktan bozulmuş olan çeşmeyi gördüm; paslanmış bir demir borudan su artık damlalar halinde düşmekteydi, içinde çürümekte olduğu unutulmuşluğa duyduğum büyük yazıklanmayla sarayı dolaş-
tim..:"

Şair, Bahçesaray'da Han Kerim-Giray'ın tutsak Ma-
nya Pototskaya'ya aşkı üzerine söyleneceyi dinler. Bir an-
latıma göre, hanla tutsak prenses evlenmişler. Ancak şair,
araştırdığı yazılı kaynaklarda, söylencenin Kirim hanıyla
Mariya'nın evlendikleri anlatımını doğrulayan bir saptama-
ya raslamamış. Puşkin, bu konu üzerindeki açıklamaları-
nı "*Bahçesaray Çeşmesi*"ne ek olarak yayınlamıştı.

"*Bahçesaray Çeşmesi*" 1824 yılında yayınlandığı
zaman, önsözünü yazan, romantik dönem şiirinin ve
Puşkin'in yapıtlarının yorumcusu şair ve eleştirmen
Vyazemski, destanın en önemli artamını öykülemede
yerel renklerin tüm tazeliği ve parlaklığıyla yansıtılmış
olmasında görmüştü. Puşkin bu şiirinde kaçırılma, tut-
saklık, kurtuluş umudu, barbarlık, kıskançlık ve yazgı
konularını işliyor. Dolayısıyla görkemli Doğu görünüm-
lerinin yanında, izleğin içerdiği ahlaksal anlam da önem
taşıyor.

Güney sürgünlüğü belirli süreyle sınırlı değildi.
Puşkin kendisini, bir zamanlar imparator Augustus'un
devlete ihanetle suçlayarak Karadeniz kıyısına sürgün
ettiği Romalı şair Ovidius'a benzetiyordu. Ovidius da
sürgünlüğü bu topraklarda yaşamış, şiirlerini yazmayı

burada sürdürmüştü. Şair kimliğinden ödün vermemiş, şiirin gücünün imparatorun gücünün üzerinde olduğuna inanmıştı. Ama Puşkin de, Ovidius'ün Augustus'tah beklediği gibi, çarın bağışlamasını bekleme durumundaydı. Ve Ovidius'ün bu kıyılardaki sürgünlüğü sırasında yazdığı "*Hüzünlü Şarkılar*", aynı yerlerdeki sürgünlüğünde Puşkin'in düşlemini doldurmaktaydı/Antik çağla ve o çağdan ölümsüz bir şairle karşılaşmak Puşkin'in kendisi için ruhsal ve yaratısal bir doğrulanmaydı. Şair, bu benzerliğe çağdaş bir anlam yüklüyordu.

O da, Ovidius gibi, şiiriyle güçlü, ama hükümdar karşısında boynu bükük, sürgünlüğüne son verilmesi dileğiyle çara başvurdu; karşılık olarak, Mihaylovskoye'deki yurtluğuna dönme ve ayrılmaksızın orada kalma buyruğu geldi. "*Çingeneler*"i burada yazdı. Öyküdeki gençlik ve aşk üzerine görüş, aşkta gönül yüceliği ve anlayış genişliği düşüncesi yine Ovidius'la bağlantılıdır. "*Kafkasya Tutsağı*" ve "*Bahçesaray Çeşmesi*"nden sonra "*Çingeneler*", sürgünlük dönemi ürünleri olan Güney dizisinin son yapıtıdır ve Puşkin'in romantik döneminin sonudur. Felsefi düşüncelerle yüklü öyküde her şey simgeseldir. Aleko'nun kişiliğinde romantik kahramanın ikili yapısı gösteriliyor. Çingenelerin arasında özgürlük ve aşk bulmuş, uygarlığı itmiş Aleko'nun yarlığı çevresinde, bireyin kendisinin ve başkalarının özgürlüğüne ve istencine bakışı, tutkular, gurur ve cinayet; felsefi ve ahlaksal açılardan sergileniyor, öyküde, anlatıyla yansıtılanın yanında önemli gerçek, kurgunun kendisindedir. Aydınlanmanın ve devrimci düşüncelerin yaygınlık kazandığı Rusya'da, çarlığın amansız baskı ortamında,

"yasaların kovaladığı" Dekabristler dönemi devrimcisi, yurtsuz kalmış Aleko... Belli ki, sığındığı Çingene çergesi onun son yuvasıdır. Ötesi çarlığın zindanlan, kürek ve Sibiryaya sürgünüdür. Puşkin'in romantik kahraman üzerindeki bu felsefi denemesi gerçekçiliğe suskun bir geçişi yansıtır. Şiirsel anlatı yöntemi bir yana, bu otosansür, şairin epik yapıtlarının sonuncusu olan "Bakır AtıY'da olağandışı ve bazen fantastik görünümlere bürünecektir. Dekabristlere yakın olan ve yirmi bir yaşında sürgün gören Puşkin, Aleko'nun çıkışsızlığını öz yaşamında duymuş olmalıdır: Aleko nereye gidebilir?,

*"Küçük kuş ötesinde mavi denizin
Uzak ülkelere, sıcak diyarlara
Uçuyor yeniden bahara değin."*

Düşünceleri ve inancı yüzünden kovalanan Aleko'nun, bu küçük kuş gibi, yeniden bahar oluncaya değin uçabileceği sıcak diyarlar yok. Ve sonunda:

*"Tıpkı böyle kış öncesinde bazen,
Puslu bir sabah zamanı,
Havalanır yüzeyinden kırların
Sürüsü en son turnaların,
Çıgıllıklarla savrulur güneye doğru,
Ve ölümcül bir kuşun yarasıyla
Biri kalır geride mahzun,
Salınıkaliir kırılmış kanadıyla."*

Kırılmış kanadıyla kalan, gerçekte, göçebe bir yurt-

tan ve yuvadan yoksun kalan Aleko'dur. 19. yüzyıl Rus devrimcisi kimliğin»eleştirilen çizgileriyle taşıyan Aleko, Çingenelerin yaşama ortamında da mutluluktan, korunmadan yoksun düşmüştür. Orada da belalardan, uğursuz tutkularından kurtulamamış ve yazgıya dönüşen gerçeklik karşısında savunmasız kalmıştır.

*"Ama sizin de mutluluk yok aranızda,
Doğanın yoksul oğulları!
Sizin de. çergelerinizin altında
Azaplı uykular barınıyor,
Sizin de belalardan kurtulmadı
Göçebe gölgelikleriniz bozkır ortasında,
Her yerde uğursuz tutkular,
Ve yok bir savunma yazgı karşısında."*

insan, Puşkin'in destanında yapıtın kurgusuyla gösterilmiş olanı düşünüyor. Tiranlığın gökyüzünün altıyla özdeşleştiği bu anakara hapisanesinde, ardından yasaların kovaladığı Aleko şimdi nereye gidebilir?

Puşkin'in 1833 yılında yazdığı sonuncu, olgun ve derinlikli destansı şiiri "*Bakır Atlı*", şairin ölümünden sonra, 1837 yılında yayınlandı. Şiir el yazısı olarak kalmıştı. Yapıtın metni sansüre uğramış, yazıldığı biçimiyle yayınlanabilmesi için yılların geçmesi gerekmiştir. "*Bakır Atlı*" tarihsel, toplumsal, felsefi, fantastik özellikleriyle Puşkin'in epik şiirleri arasında en bileşik yapıda olanıdır. Şiirde tarihsel, güncel, kişisel öğeler iç içe örülüdür.

"*Bakır Atlı*"nın konusu Dekabristlerle ilgilidir. Rus

düşünce ve siyasal savaşım tarihinde Dekabristler, Büyük Petro'nun davasının sürdürücüsü gibi görülüyorlardı. Toprak köleliğinin kaldırılması, bütünsel cumhuriyet ya da anayasal monarşi kurulması amacıyla örgütlenen Rus devrimcileriydiler. Ve bu siyasal devinim, köklerini Petro'nun reformlarından alan düşüncelerin gelişmesi olarak değerlendiriliyordu. 1825 yılında Rus düşünürü Herzen, Dekabristlerin başkaldırı girişiminin bastırılmasını değerlendirirken, Çar Nikolay'm toplarının başkaldırıya karşı ve Petro anıtına (*) karşı aynı derecede yönelmiş olduğunu yazıyordu. Büyük Petro, Dekabristlerin düşlerini özdeşleştirdikleri ve düşüncelerinden köklerini aldıkları Rus çarıydı, ama onun kurduğu imparatorluk Dekabristlerin hareketini ezmiş ve dağıtmıştı. Bunun bir yansıması olarak *"Bakır Atlı"* da, övgü ve eleji şiirinin coşku ve keder öğeleri bir yapıda uyumlanır. Ve Büyük Petro'nun düşünceleriyle zavallı Yevgeni'nin yazgısı aynı şiirsel yapıda yoğrulur. Ancak, 1825 yılında çarlığı devirme girişimi başarısızlığa uğrayan Dekabristlerin idamlarla ve kitlesel sürgünlerle cezalandırıldığı Rusya'nın otokratik yönetim ortamında, Puşkin Rusya gerçekliğini simgelerle zorluyordu. Şair, *"Bakır Atlı"* öyküsünün sonsözünü ufak bir ada üzerindeki sahneyle sona erdiriyor. Bu, Goloday adaşığıydı ve idam edilen Dekabristler, söylentiye göre, bu adada gizlice gömülmüşlerdi. Neva ırmağının taşkınlarını adaya savurduğu kulübe im-

(*)• *"Bakır Atlı"* da geçen Petro anıtı, 1768-1778 yıllarında yontucu E.M. Falkone tarafından yapılmıştır. 1600 ton ağırlığında, granit kaya üzerinde bronzdan altı yontudur. Puşkin, şairce yorumuyla anıtı *"Bakır Atlı"* olarak adlandırmaktadır.

gesiyse, sahibi olan dul kadın ve kızı tipleriyle, Puşkin'in "*Kolomna'daki Ev*" öyküsünde işlenmişti ve şair kendisi, Petersburg'un söz konusu Kolomna bölgesinde bir süre yaşamıştı.

Puşkin, otuzyedi yıllık yaşamı bir düelloda öldürülmesiyle sona erinceye dek, çok sayıda, oylumlu ve yetkince yazdı. Puşkin'in yaratıcı etkinliği, çarlığın uranlığında sanki durdurulacağı sezisiyle ivedi olmuş; söyleyeceği kapsamlı sözü gecikmekten korkarcasına ve ustaca kısa zamana sığdırmış programlı bir şiir yaratma süreci gibidir. Tıpkı, az zaman sonra, yine bir düelloda yirmi yedi yaşındayken öldürülen Lermontov'unf daha sonra, erken Sovyet döneminde otuz ve otuzaltı yaşlarındaki ölümleri intihar görünümüne bürünmüş Yesenin ve Mayakovski'nin, yine böyle dar zamanlara sığan fırtınalı şiir yaratma süreçleri gibi...

Azer Yaran

BAKIR ATLI

Bahçesaray Çeşmesi

Bu çeşmeye benim gibi nicesinin yolu
düştü; ama onların kimileri artık yok, öbürle-
riyse daha uzak erimlere seyahat ediyor.

Sadi

Giray oturuyordu, bakışları dalgın;
Ağzında tütüyordu kehribar çubuğu;
Sıralanıyordu çevresinde müthiş hanın
Susan bir seçkin kullar topluluğu.
Her şey sessizdi saraym içinde;
Hükümdara tapınırcasına herkes
Gazabın ve kederin belirtilerini
Okuyordu kararan çehresinde.
Ama mağrur han bunalınca,
Tahammülsüz bir el sallayışıyla
Herkes, iki büklüm, uzaklaşıyor.

Şaşaasında bir başına yaşıyor o;
Daha özgürce göğüs geçiriyor,
Ciddi almı daha canlı
Yüreğinin galeyanını anlatıyor.
Fırtına bulutlarını öyle yansıtır
Körfezin kımıltılı camları.

Gururlu ruhunu Giray'ın devindiren ne?
Sarmış nasıl bir düşünce usunu?
Rusya üzerine mi yürüyor savaşıla yine,
Yoksa Polonya'ya götürüyor kendi yasasını,
Kan gütmeye mi yanıp tutuşuyor,
Fitne mi ortaya çıkardı ordu saflarında,
Doğu halklarından mı, yoksa sinsi Cenova'nın
Dolaplarından mı ürküntü duyuyor?

Hayır, cenklerin şanına doydu o,
Yavuz kolu yoruldu artık savaştan;
Şimdi savaş düşüncelerinin çok uzağında.

Acaba haremine ihanet mi sızdı
Caniyane bir yoldan sokuldu da,
Ve bir refah ve tutsaklık kızı
Kalbini mi kaptırdı bir gâvura?

Hayır, ürkek eşleri Giray'ın
Ne düşünme, ne isteme hakkı duymadan,
Bezdirici ıssızlıkta serpiliyorlar;
Uyanık ve soğuk bir gözetimde
Umutsuz bir usancın sinesinde
İhanet nedir habersiz onlar.
Koruyucu bir zindan gölgesinde
Güzellikleri saklı durur:
Arabistan çiçekleri de tıpkı böyle
Ardında sera camlarının büyür.

Onlar için kederli zamanlar,
Günler, aylar, yazlar yürüyor
Ve izlerini silip ardı sıra
Gençliği de, aşkı da alıp götürüyor.
Alışınca ilerliyor her bir gün,
Ve saatlerin akışı bile usul.
Tembellik yönetiyor yaşamı haremde;
Çok seyrek ışıldıyor bir tat duyulusu.
Genç eşler gün oluyor
Avutmayı dileyip gönüllerini»
Değiştiriyorlar görkemli giysilerini,
Eğlenceler, söyleşiler düzenliyorlar.
Ya da şakırtısında diri suların,
Akışın saydam huzmeleri üzerinde
Serinliğinde gür isfendanların
Geziniyorlar hafif sürüleriyle.
Aralarında geziniyor bet harem ağası,
Kaçınmak ondan beyhude:
Keskin işitimi, kıskanç bakışı
Her an herkesin üzerinde
Yerleşmiş harem ağasının çabasıyla
Sonsuz bir düzen. Yetkesi hanın,
Bağlandığı biricik yasa;
Kutsal öğüdünü bile Kuran'ın
Daha özenle gözetmiyor o.

Sevgi istemiyor ruhu;
Bir put gibi dayanıyor
Alaylara, kine, yüze vuruşa,
Ağır şakaların incitmesine,
Horgörüye, özüre, ürkek bakışa,
Baygın mırıldanışa, usul iççekişe.
O tanıyor kadını yaradılışından;
O güngörmüş, o ne kadar kurnaz
İster zorlandığında, ister özgürken:
Sevecen bir bakış, dilsiz gözyaşı sitemi
Etkisiz kalıyor ruhu üzerinde;
Artık bunlara duymuyor güven,

Gün sıcaklığının kızdığı saatlerde,
Savurup hafif saçlarını
Yıkanmaya gidince genç esireler
Ve dökülünce kaynakların suları
Onların büyüleyici güzelliğine,
Eğlencelerin ayrılmaz gözeticisi,
Burada, görüyor o, umursamaz,
Çımlıçplak dilberler kalabalığını;
O, haremde, gece karanlığında
İşitilmeyen adımlarıyla dolaşıyor;
Basıp halılara usul usul,
itaat kapılarına sessiz sokuluyor,
Bir yataktan bir yatağa ulaşıyor;
Bitimsiz özeni içinde sonsuzca
Han eşlerinin gözlüyor gür uykusunu,
Gecenin sayıklamasına kulak kabartıyor;

Doymazca her şeyi usuna yazıyor,
Acısını, uyku mmltısrıyla
Yabancı bir ad çağırının
Ya da iyicil bir arkadaşıyla
içrek düşüncelerini paylaşam!

Neylenir keder doluysa Giray'ın usu?
Elinde sönmüş çubuk ağızlığı;
Ve kımltırsız, soluma cüretinden yoksun,
işaret bekliyor kapı dibinde kızlar ağası.
Hükümdar kalkıyor, dalmış düşüncelere;
Ardına değin açılıyor kapılar. Suskun han
Yürüyor mahrem dairesine, henüz düne
Kadar pek sevdiği karılarının.

Tasasızca hanı bekleyerek,
. Şıkırdayan fiskiyenin dolayında
Kadınlar ipek halılar üzerinde
Oturuyorlardı şuh topluluğuyla
Ve bakıyorlardı çocuk mutluluğuyla,
Bir balığın mermer diplerde
Yalpaladığı gibi duru derinliklerde.
İçlerinden kimileri mahsus
Altın küpelerini dibe düşürmüş.
Bir yandan çevrede halayıklar
Kokulu şerbet dağıtıyorlardı,
Yankılanan tatlı bir şarkıyla
Ansızın tüm haremi çınlatıyorlardı:

Tatar şarkısı

T '

"Bağışlar gökyüzü insanogluna
Dönüşünü gözyaşlarının ve felaketlerin:
Kutludur, gam yüklü nice yıldan sonra
Mekke'ye erişen fakir. (*)

2

Kutludur, Tuna'nın şanlı kıyısını
Ecelden Ölümüyle onurlandıran;
Tutkulu gülümsemesiyle bir cennet kızı,
Uçup yoluna doğru onu karşılar.

3

Ama daha kutludur, ah Zarema,
O, barışı ve dirliği seven,
Bir gül gibi dinginliğinde harem
Nazlayan seni, güzelim, eller üstünde."

(*) Çileci derviş.

Şarkı söylüyorlar. Ama nerede Zarema,
Aşkın yıldızı, gururu haremim?
Yazık, solgun ve kederli
Zarema işitmiyor artık övgüleri,
Borada örselenmiş palmiye gibi,
Omzuna eğmiş körpe boynunu;
Hiçbir şey, hiçbir şey ona sevinç vermiyor:
Artık Zarema'yı sevmiyor Giray.

İhanet etti o!.. Kim ama seninle,
Gürcü kızı, ölçüşür güzelliğiyle?
Alnının çevresinde zambaksı
Beliğini iki boy dolamışsın;
Gönül avlayan gözlerin
Günden duru, geceden siyah;
Kimin sesi daha güçle yansıtır
Ateşli isteklerin atılışlarını?
Kimin tutkulu öpüşleri senin
Dikenli buselerinden daha cana işler?
Seninle dolu yürek nasıl olur da,
Başka bir güzelliğin çarpar uğruna?
Ama acımasız, ama umursamaz
Giray boşverdi güzelliğine
Ve gecelerin soğuk saatlerini
Geçiriyor asık yüzle, yalnız başına,
Leh prensesi haremine
Kapatıldığı zamandan beri.

Henüz yenileyin gördü
Yabancı gökleri körpe Mariya;
Henüz yenileyin çiçeğe duruyordu
Sevimli güzelliğiyle anayurdunda.
Ak saçlı atası kıvanıyordu
Ve tek sevinci sayıyordu onu.
Yaşlı adam için bir yasaydı.
Kızının toy iradesi.
Biricik tasası vardı:
Sevgili kızının talihi
İlkyaz günü gibi aydınlık dolsun,
Anlık kederler de onu sarmasın,
GÖlgesiyle ruhunu karartmasın,
Evlilik döneminde bile olsa,
Balkıyan bu yeğni düş halinde
Gençkızlık günlerini, çağlarını sevincin
Ansızın tatlı bir içlenmeyle.
Her şeyi büyüleyiciydi; yaradılışı dingin
Devinimleri uyumlu, diri
Ve gözleri derinlik mavişiydi.
Doğanın yüce bağışlarını
Usta yetisiyle donatıyordu;
Özel şölen akşamlarına
Büyüleyici arpıyla hayat katıyordu;
Öbek öbek zenginler ve seçkinler
Mariya'nın talipleriydiler,
Ve uğruna onun sayısız genç
Yanıyordu ıstırapla derinlerinde.

Ama dinç ruhunun erinci içinde
Mariya henüz aşkı tanımamaktaydı
Ve bağılıksızca zamanlarını
Babasının şatosunda arkadaşlarıyla
Gönlünün eğimlerine adamaktaydı.

Ne zamandı? Ve neylenir! Tatar yığınları
Nehirler gibi Polonya'ya dökülmüştü:
Ekin biçme mevsiminde öyle ürkütücü
Bir hızla yayılmaz yangın yalımları.
Savaşla perişan olmuş görünüşü,
Dörtbaşı bayındır ülke öksüzlendi;
Yok oldu dirlikli toylar;
Mahzunlandı köyler ve korular,
Ve görkemli saray ıssızlandı.
Sessiz şimdi Mariya'nın kabul odası...
Soğuk uykularda erenlerin çepeçevre
Türbelerde uyuduğu saray kilisesinde
Tacıyla ve krallık armasıyla üzerinde
Yeni bir mezarın yükseldi taşı...
Baba toprakta, kızı tutsak,
Ilımlı bir ardıl yönetiyor şatoyu
Ve yakıp yıkılmış olan yurdu
Onursuzluyor ağır boyundurukta.

Yazık! Bahçesaray'ın duvarları
Saklıyor şimdi genç prensesi.
Uslu tutsaklığında solup sararıp
Mariya gözyaşı döküyor ve kederleniyor.

Giraysa bahtsız kıza el süremiyor:
Hüznü onun, gözyaşları, inleyişleri
Bozuyor kısa uykusunu hanın,
Ve prenses için hafifletiyor
Hareminin sarsılmaz yasalarını.
Han karılarının somurtkan gözeticisi
Ne gündüz, ne gece yanma girmiyor;
Özenen eliyle Mariya'yı kendisi
Uyku yatağına yerleştirmiyor;
Cüret edemiyor ona çevirmeye
Gözlerini dokunaklı bakışlarıyla;
Banyosu sırasında prenses
Halayıkıyla oluyor yalnız başına;
Kendisi bile han tutsak kızın
İncitmekten çekiniyor kederli sessizliğini
Haremin uzak ayrı bir kısmında
Tek yaşamasına izin verilmiş:
Ve, yalnızlığında kızın sanılır,
.. Bu dünya dışına ait biri gizlenmiş.
Bir kandil yanıyor orada gece gündüz
Azizeliğe ermiş kişiliğine özel;
Orada özlemler ruhların avuncu
Umut ıssızlığın derininde
Boynu bükük bir güvenle yaşıyor
Ve hep yüreğine anımsatıyor
Ülkelerin en özdenini, en güzelini;
Orada genç kız yaşlar döküyor
Kıskanç kumaların uzağında;

Çevredeki herkes gibi o da oysa
Çılgınca bir gönence batıyor
Kutsal bir varlığı özenle saklıyor
Bu köşe, kurtulmuş tansık sonucu.
Savruluşlar kurbanı yürek böylece,
Sefih esrimelerin içinde
Esiriyor kutsal bir tutuyu,
Koruyor tanrısal bir duyguyu.

Gece indi; örtündü gölgeyi üstüne
Büyüleyici Kırım'ın kırları;
Uzakta defnelerin ıssız örtüsünde
Ben dinliyorum bütün şarkılarını;
Yıldızlar korosu ardında ay doğuyor;
Ay bulutsuz göklerden
Ovalara, ormana, tepelere
Baygın ışıltılarını yayıyor.
Ak yazmalarına bürülü,
Hafif gölgelerce görünüp yiterek,
Bahçesaray'ın sokakları üzerinde,
Evlerden evlere, biri öbürüne,
Koşuyor sıradan tatar kadınları
Paylaşmaya avare akşamlarını.
Sustu saray, harem uyuyor,
Gönence sarmalanmış, tasasız,
Hiçbir şeye bölünmüyor
Gecenin ılımı. Emin gözcü, kızlarağası
Dolaştı gece devriyesini.

Uyuyor şimdi; ama gayretli bir tasa
Ürkütüyor içinde uyuyan cini.
Her saat ihanet beklentisi
Huzur vermiyor usuna.
Bazen bir hışırtı, birinin mırıltısı,
Bazen çığlıklar geliyor sanki kulağına
Aldanıp asılsız bir duyuşla
Uyanıyor, kaygıya düşüyor,
Dikkat kesiliyor korkuyla,
Her şey ama çevrede susuyor;
Sadece fiskiyeler tatlı şınlılarıyla
Mermer bir zindandan fıskırıyor
Ve sevgili gül ile hiç ayrılmayan
Bülbüller karanlıkta şarkı söylüyor;
Kızlarağası daha epey ötüşleri duyuyor,
Ve uyku onu yeniden bağrına sarıyor.

Nasıl şirin koyu güzellikleri
Görkemli Doğu gecelerinin!
Nasıl bir tatla akar saatleri
Peygambere tutkun olanlar için!
Nasıl gönenç bu evlerinde,
Büyüleyici renkleriyle bahçelerinde,
Ayın güçlü egemenliği altında
Her şeyin sessizlikle ve gizlerle dolduğu
Ve kösnül esinlere garkolduğu
Güvenli haremelerin rahatlığında!

Bütün eşler uyuyor. Biri uyumuyor.
Soluğunu tutmuř, kalkıyor,
Yürüyor; iveren eliyle
Açtı kapıyı; gecenin karanlığında.
Basıyor hafif adımlarıyla...
Karşıda yatıyor duyarlı ve ürkek
Pineklemesiyle ak saçlı kızlarağası.
Ah, nasıl amansız ondaki yürek:
Durgun uykusu aldatıcı! Kadın aşılıyor
Kenardan, peri gibi, çekinerek.

Önünde kapı; şaşkınlıkla
Kadının titreyen eli
Dokunuverdi alışkın kilide...
İçeriye girdi, bakıyor çılgınlıkla...
Ve işlemiş yüreğine gizli bir ürkü.
Kandil ışığı, kuytuda yanmış,
Rahle, kederle aydınlanmış,
Paklar pakı kızın uslu yüzü
Ve haç, kutsal simgesi aşkın.
Gürcü güzeli! Ruhunun derinlerini
Yurtsal bir şeyler tüm dalgalandırdı,
Her şey sesleriyle unutulmuş günlerin
Birdenbire bulanık mırıldandı.
Prenses uzanmaktaydı karşısında onun,
Ve ısıyla gençlik uykusunun
Yanakları daha canlanmıştı
Ve, gözyaşlarının yansıtıp taze izini,
Süzgün bir gülümsemeyle aydınlanmıştı.

Tıpkı öyle aydınlatır ayın ışığı
Yağmurun ağırlığıyla yorgun çiçeği.
Uçuvermiş bir evladı gökten cennetin,
Sanılır bir melek uyukluyordu
Ve bitirici gözyaşları döküyordu
Haremin onulmaz esiresi için...
Ah, Zarema, senin nedir derdin?
Göğsü daraldı kederle,
Dizlerinin çözülüyor bağlan
Ve diliyor: "Üzerime çildendin,
Geri çevirme benim yalvarışlarımı!.."
Sözleri, devinimi, yakınışı onun
Bozdu genç kızın usul uykusunu.
Prenses ürpertiyle karşısında
Yabancı kadını gördü;
Titreyen elleriyle, dehşet içinde,
İtti kadını ve doğruldu:
"Kimsin?.. Bir başına, gece,-
Niçin buradasın?" - "Sana geldim,
Beni kurtar, yazgımda benim
Şimdi son umudun sırası çattı...
Nice zaman mutluluğu tattım,
Her günüm öncekinden kutluydu...
Ama döndü gölgesi bahtın;
Şimdi mahvoluyorum. Dinle, n'olur.

Ben, burada değil, uzaklarda doğdum,
Çok uzaklarda... ama eski günlerin
Yaşantılarını bu zamana değin
Belleğimin derinlerinde korudum.

Göge yaslanan dağlar anımsıyorum,
Dağlar içinde coşkun çaylar anımsıyorum,
Geçit vermez meşe ormanları»
Başka yasalar, başka inançlar;
Ama neden, hangi yazgı buldu beni,
Terkettim öz ülkemi,
Bilmiyorum, anımsadığım sadece bir deniz
Ve yüksekte, üstünde yelkenlerin
Bir adam...

Tanımadım hiç

Acıyı ve korkuyu buna değin;
Ben tasasızca ve dingin ,
Haremin gölgeliğinde çiçeklerimi açtım
Ve uysal gönlümle hep umdum
İlk denemelerini aşkın.
Gerçek oldu gizli umudum
Sonunda. Giray barışçıl gönenç uğruna
Kanlı savaşıardan vazgeçti
Son verdi korkunç akınlarına
Ve yeniden haremini gördü gözleri.
Coşkulu umutlarla hanın huzurunda
Dizildik. Aydınlık bakışları gezindi
Ve üzerimde benim suskunca durdu,
Han çağırdı beni... Ve o zamandan beri
Onunla bitimsiz bir esrimede
Mutluluğu soluduk; bir kez olsun
Ne bir iftira, bir kuşku ne de,
Ne kötücül kıskançlıkta çile,
Ne bir keder bozdu mutluluğumuzu.

Mariya! Sen hanın önüne vardın...
Ne çare, o zamandan beri ruhu
Canice bir düşünceyle karardı!
Artık Giray ihanet soluyup
Benim dinlemiyor serzenişlerimi,
Yüreğimin inleyişi usanç verdi ona;
Ne o eski duyguları, ne o söyleşileri
Artık benimle bulmuyor Giray.
Bu suçta yok senin bir payın;
Biliyorum: değil senin kabahatin...
Dinle öyleyse: Ben çok güzelim;
Bütün haremim içinde sen yalnızca
Benim için henüz tehlike olabilirsin;
Ama ben tutku için geldim dünyaya,
Ama sen benim gibi sevemezsin;
Soğuk güzelliğinle neden peki
Zayıf yüreğini örselemektesin?
Giray'ı bana bırak; o benim;
Tenimde yanıyor daha öpüşleri,
O yaman antlar vermişti bana,
Çoktan tüm isteklerini, düşüncelerini
Benimkilerle bütünlemişti Giray;
Beni öldürür onun ihaneti...
Ağlıyorum, görüyorsun, şimdi
Önünde senin diz çöküyorum,
Yalvarırım, hakkım yok seni suçlamaya,
Bağışla bana sevinci ve huzuru,
Bağışla bana eski Giray'ı...

Hiçbir itirazda bulunmak yok;
O benim! Kamaştı seninle sağgörsü.
Horgörü, yalvarış, üzgü,
Neyle istersen, onu kendinden soğut;
Ant ver... (Kuran ehlinden olsam da
Ben hanın cariyeleri arasında,
Unuttum inancını eski günlerimin;
Ama inancı benim annemin
Aynıydı seninkiyle) ant ver inancın üzerine,
Ant ver, Zarema'yı Giray'a döndüreceğine...
Ama dinle: Eğer edersen mecbur,
Hançer kullanmayı iyi beceririm.
Ben Kafkasya toprağında doğdum."

Dedi, ve yok oldu ansızın. Peşi sıra
İzlemeye kalkışamazdı prenses.
Günahsız kız için anlaşılmaz bu
İstiraplı tutkuların dili,
Ama sesi tutkuların duyuluyor puslu;
Bu ses yabansı, bu ses ürküntülü.
Hangi gözyaşları, hangi yakanlar
Prensesi kurtarabilir bu yüzkarasından?
Acaba neydi bekleyen onu?
Acı gençlik çağının tortusunu
İğrenç gözdelikle mi geçirecek yoksa?
Oh, yüce Tanrı! Keşke Giray
Bu bahtsız içerlek kuytusunda
Unutsaydı sonsuza değin

Yahut çabucak gelen sonla
Duruverse mutsuz günleri,-
Ah, nasıl sevinçle giderdi Mariya
Kederli dünyayı geride koyup!
Yaşamın değerli anları
Geçti çoktan, çoktan o anlar yok!
Bu dünyanın neylesin ıssız çölünde?
Artık vakittir, Mariya bekleniyor
Ve göklere, evrenin sinesine doğru,
Öz bir gülümseme ona sesleniyor.

Günler aktı; yok artık Mariya.
Bir anda öksüz huzura ulaştı.
Çoktan dilediği o dünyayı
Yeni bir melek gibi aydınlattı.
Ama onu neydi götüren toprağa?
Kederi mi onulmaz tutsaklığın,
Hastalık mı, başka bir şer mi yoksa?..
Kimbilir, tatlı Mariya yok artık.
Ve artık ıssızlandı somurtkan saray!..
Giray sarayını yine boşladı;
Yabancı bir sınıra Tatar yığmlarıyla
Yine hırçın akınına başladı.
Yeniden, savaş boralarında
Savruluyor kararımış, kana susamış:
Ama hanın yüreğinde başka duyguların
Gizleniyor sevinçsiz yalımı.

Sık sık ölüm kalım vuruşmalarında
Kılıcını kaldırıyor, ve gerili kalmış
Ansızın kımıltısız duruyor,
Çılgınlıkla çevresine bakmıyor,
Saranyor, sanki korkudan donmuş,
Bir şeyler mırıldanıyor, ve zaman oluyor
Irmaklarca içi kan ağlıyor.

Unutulmuş, terkedilmiş aşşağsamaya.
Harem artık görmüyor hanın çehresini;
Orada, yazgılanmışlar acıya,
Göz hapsinde donuk bir iğdişin
Yaşlanıyor kadınlar. Ve içlerinde
Gürcü güzeli yok çoktan: O
Haremin dilsiz bekçilerince
Sarkıtıldı suların burgacına.
Prensesin can verdiği gece,
Sona erdi Zarema'nın da çektiği acı.
Suçu nice ağır olsa bile,
Dehşet vericiydi uğradığı ceza!

Savaş ateşiyle yakıp yıktı
Kafkasya'ya yakın diyarları
Ve dirlikli kasabalarını Rusya'nın,
Han döndü Kırım toprağına
Ve anısına bahtsız Mariya'nın
Mermerden bir çeşme yaptırdı,
Sarayın köşesinde yalnız başına.

Haç ile çatılmış üzerinde
Müslümanların hilali
(Kuşkusuz, atılğan bir simge,
Acıklı kusuru bilisizliğin).
Bir yazıt: Yılların kemirmesiyle
Henüz silinmemiş yazısı.
Yazıtın yabancı hatları ötesinde
Mermerde şırıldıyor su.
Ve soğuk gözyaşlarının çisesiyle
Damlıyor asla şuşmakşızın.
Böyle ağlar yas günlerinde
Bir ana savaşta düşen oğlu için.
Genç kızları bu ülkenin
Eskinin söylencesini öğrendiler,
Ve kederli anıtına o devrin
Gözyaşı çeşmesi dediler.

Terkedip neden sonra kuzeyi,
Uzun zamanlığına unutup zevki sefayı,
Gün geldi, dolaştım ben bakımsız
Uyuklayan duran Bahçesaray'ı.
Issız geçitlerin ortasında
Gezdim halkların afeti taşkın Tatarın
Coşkun şöenler şöenlediği
Ve akınlarının dehşetinden sonra
Muhteşem tembelliğinde yüzdüğü yeri.
Gönenç soluk alıyor henüz hâlâ
Bomboş odalarında ve bahçelerinde;
Sulan oynaşıyor, allanıyor gülleri,
Ve asmalann kıvnlıyor örgüleri
Ve altın ışıldıyor duvarlar üzerinde.
Gördüm harap kafeslerini,
Ki ardında yaşamın ilkbaharında,
Devredip kehribar tespihlerini
Kadınlar iç çekerlerdi ferahlıkla.
Ve gördüm mezannı hanın,
Son konutunu hükümdarların.
Mermer sarıktan taç giymiş
Sin üstü taşları onun,
Duru bir söylentiyle seslendirmiş,
Sandım, yazgısının tutsusunu.
Harem nerede? Nereye yitmiş hanlar?
Çevre ıssız, her şey keder vermekte,
Her şey başkalaşmış.. ama bunlarla
Değildi yüklü o zamanlar yürek:

Fıskiyelerin şırlıtısı, güllerin soluyuşu
istemeden eğimlenmiş unutulmaya,
Ve istemeden teslim oldu us
Sözle anlatılmaz bir heyecana,
Uçan gölge hâlinde saray boyunca
Beliriyor yitiyordu karşımda bir kız!

Kimin, ah dostla^ gördüm gölgesini?
Deyin: Kimin nazil tasviri
O zaman İsrarla izledi beni, • ! • " "
Karşı konulmaz, kaçınılmaz?
Mariya'nın berrak ruhu mu
Doğdu bana, Zarema mı yoksa
Kıskanç soluyup savruluyordu
İssızlanmış harem boyunca?

Böyle tatlı bir başka bakış
Ve dünyasal güzellik daha anımsıyorum,
Hep ona uçuyor benim gönlümün usu,
Bu sürgünlüğümde ona özlem doluyum..
Çılgın! Yeter! Dinsin çırpınışın,
Deşme külünü beyhude özlemlerin,
Mutsuz aşkın başkaldıran düşlerine
Ödendi artık senin haracın -
Yorgun tutsak, diril,
Ne kaldı zincirlerinle vedalaşmana
Ve dünya üstünde gururlu lirinle
Kendi çılgınlığını şarkılamana?

Esin tanrıçasına, barışa tapınan
Ben unutup ünü ve sevdayı,
Oy, Salgir'in (*) sevinçli kıyılan!
Yeniden görürüm sizi yakında.
Gelirim içrek anılarla donanmış,
Yalı boyu dağlanm eğimine,-
Ve mutlandırır benim tutkulu bakışımı
Kınm denizinin dalgaları yine
Büyüleyici ülke! Şöleni gözlerin!
Can dolu her şey orada: Tepeler, ormanlar,
Kehriban ve yakutu asma üzümünün,
Koyakların sarmalayan alımlılığı
Ve akarsuyla kavakların serinliği...
Gezginin duyusunu çağırır her şey,
Dingin sabahın sessizliğinde,
Dağların arasında, yalı yolu üstünde
Alışkınca atı koşarken,
Yeşile dönen özsu capcanlı
Karşısında ışıldar ve şırıldarken
Sarmış Ayı-Dağı'mn (***) yalçınlarını.

1821-1823

(*) Kınm'da ımak.

(**) Rusça metinde "Ayu-dağ". Güney Kınm'dadır.

Çingeneler

Çingeneler gürültülü yığınlarıyla
Besarabya kırlarında göç ediyorlar.
Bugün bir su yamacında obalarıyla
Onlar harap çergelerde geceliyorlar.
Özgürlük gibi, konaklan sevinç dolu
Ve banşçıl uykuları gökler altında;
Yarım asılı kilimlerle örtülü
Arabaların tekerleri arasında
Yanıyor ateş. Bir aile ocağın yanında
Akşam aşını pişiriyor. Yüzünde çayının
Otlanıyor atlar. Çergenin ardında
Açıkta yatıyor evcil bir ayı.
Her şey dipdiri bağrında bozkırın:
Sabahleyin kısa yolculuğuna hazır
Çingene yuvalarının barışçıl tasası,
Kadınların şarkıları, çocuk bağırışları,
Ve yürüyüş örsünün çınıltısı.
Ama sonra üzerine göçebe kampının
İniyor uykulu bir sessizlik,
Sadece duyuluyor ıssızlığında kırların
Köpek havlaması ve at kişnemesi.
Her yanda alazlar sönmüş,
Her şey dingin, ay parıldıyor
, Bir başına yücelerinden gökyüzünün
Ve sessiz obayı aydınlatıyor.

Yaşlı bir adam çergesinde uyumuyor;
Son ısıyla ateşin ılınmış,
Karşısında korların oturuyor o,
Ve gecenin buğusuyla puslanmış
Bozkırın derinlerine doğru bakıyor.
Yaşlı adamın körpe kızı
Issız kırlarda gezintiye çıkmış,
Kız gönlünce çapkınlığa alışmış,
Döner, ama artık gece,
Ve artık ay terkeder birazdan
Uzak göklerin bulutlarını, -
Zemfira hâlâ yok; ve soğuyor bir yândan
Yavan yemeği ihtiyarın.

Ve işte geliyor. Kırdan peşinden
Yetişmeye çalışıyor bir delikanlı;
Genç adam tanıdık görünmüyor çingeneye.
"Babacık," - diyor, açıklıyor genç kız, -
"Konuk getiriyorum; onu tepenin
Ötesinde tenhada buldum
Ve bu gece obamıza çağırdım.
Çingene olmayı diliyor bizim gibi;
Ardından yasalar kovalıyormuş,
Ama arkadaş olacağım ona ben,
Adı Aleko, nereye olursa olsun
Yanımda yürümeye amade."

Yaşlı Adam

Memnun oldum. Sabaha dek bizim
Gölgeliği altında kal çergemizin
Yahut bulun bizde daha uzun zaman,
Nasıl dilersen. Ben hazırım
Bölüşmeye ekmeğimizi ve barınağımızı.
Bizim ol - alış bizim yazgımıza,
Gezgin yoksulluğumuza ve özgürlüğümüze -
Aynı arabada yola çıkarız
Yarın sabahleyin şafak sökerken;
istediğin zanaatı eyle:
ister demir döv ya da şarkı söyle
Ve ayı ile köyleri dolaş istersen.

Aleko

Kalıyorum.

Zemfira

Benim olacak o:
Benden onu kim koparabilir?
Ama gece oldu... Yeni ay
Ağdı; karanlığı örtündü kırlar,
Ve uyku buruyor şimdi gözlerimi...

Işıldı. Geziniyor yaşlı adam
Sessiz çergenin dolayında usul.

"Kalk, Zemfira: Güneş doğmada,
Uyan, konuğum! vakit oldu!..
Bırakın keyif uykusunu çocuklar!.." ¹
Ve gürültüsü halkın çevreyi sardı;
Çergeler toplandı; arabalar
Yolculuğa başlamaya hazır.
Her şey birlikte kımıldadı - işte deviniyor
Kalabalık yalpalayıp ovanın düzündü.
Merkepler asma selelerle üstünde
Oynayan çocuklar götürüyor;
Kocalar ve kardeşler, kızlar ve kanlar,
Yaşlısı ve genci iz ize yürüyor;
Çığlık, patırtı, Çingene nakaratları,
Ayının homurtusu, onu bağladıkları
Zincirlerin dayanılmaz şakırtısı,
Pılıpırtılann parıldayan alacalığı,
Yaşlıların ve çocukların çıplaklığı,
Gayda çağlıtı, teker gıcırıtısı,
Köpeklerin havlayışı ve uluyuşu,
Her şey kıt, yabancı, her şey ahenksiz,
Ama her şey öyle dirice keyifsiz,
Bizim ölgün gönençlerimizden öyle yoksun
Ve bu amaçsız yaşama öyle yabancı ki,
Tıpkı kölelerin biteviye ezgileri gibi!

Delikanlı umutsuzca seyrediyordu
Ovada terkedilen yerleri
Ve kaderinin gizli nedenlerini
Yorumlamaya cesaret edemiyordu.
Siyah gözlü Zemfira onun yanı sıra,
Şimdi o, dünyanın özgür bir yaşayanı,
Ve neşe içinde baş ucunda güneş
Işıldıyor görkemiyle gün ortasının;
Ya nedir delikanlının yüreğini sarsan?
Nasıl bir tasayla bitkin düşmüş?

Tanrı'nih küçük kuşu bilmiyor
Ne emek, ne bir tasa;
Çırpınışlar içinde kurmuyor o
Uzun ömürlü bir yuva;
Uzun gecelerde dalga uyuyor;
Kırmızı güneş yükseliyor,
Kuş Tanrı sesine kulak veriyor,
Coşuyor ve şarkı söylüyor.
Doğanın güzel çağı baharın peşinden
Yürüyüp geçiyor yakıcı yaz -
Ve ıslak günleri sisler içinde
Getiriyor geç kalan güz:
Sıkıntı insanlara, insanlara tasa;
Küçük kuş ötesinde mavi denizin
Uzak ülkelere, sıcak diyarlara
Uçuyor yeniden bahara değin.

Tasasız kuşçağıza benzeyen
O, göçebe sürgün de,

Güvenilir bir yuva tanımamıştı
Ve hiçbir şeye bağlanmamıştı
Her yerden bir yolu geçirdi,
Her konakta bir gölgelik örter üstünü;
Sabahları uyanırken, gününü
Tanrı iradesine teslim ederdi
Ve yaşamın kendine özgü derdi
Çalkayamıyordu yüreğinin ölçünlüğünü.
Kimi zaman büyülü şanın
Uzak yıldızı onu çelerdi;
Birdenbire gönlüne bazen
Doğuyordu refah ve eğlenceler;
Kimsesiz başının ufkunda
Çok zaman gök gürlediği oluyordu;
Ama o, kaygısızca boralarda
Ya da yıldızlar altında uyuyordu.
Ve yaşıyordu, dinlemeden buyruklarını
Hileci ve kör yazgının;
Ama Tanrım! Nasıl da tutkular oynadı
Yumuşak başlı ruhuyla onun!
Nasıl bir dalgayla kaynıyordu
Onun acılarla bitkin göğsü!
Çoktan mı, ne kadar yatışmış durur?
Taşarlar ama onlar: Görürsünüz!

Zemfira

Anlat, cancağızım, bana: Acınmıyor musun
Sonsuzca vazgeçtiğın her şey uğruna?

Aleko

Nedir, vazgeçtiğim sonsuzca?

Zemfira

Yani, anlıyorsun:

Kentler, insanları atayurdunun.

Aleko

Acınmak niye? Sen hiç bildin mi,
Gün oldu sen hiç düşledin mi
Bunaltıcı kentlerin boyunduruğunu!
Orada surların yığını içinde insanlar,
Sabahın tazeliğini soluyamıyorlar,
Duyamıyorlar çimenlerin bahar kokusunu,
Düşünceyi kovalıyor, utanç duyuyorlar sevgiden,
Alıp satıyorlar kendi özgürlüklerini,
Putların boyun büküyorlar önünde
Ve para diliyorlar zincirlerle bir.
Nedir vazgeçtiğim? Heyecanı aldatışların,
Peşin kanıların kör yargısı,
Kovalayışı çıldırmış yığınların
Ya da muhteşem bir yüzkarası.

Zemfira

Ama orada saraylar nasd görkemli,
Orada rengarenk halılar,
Orada oyunlar, ışıltılı şölenler var,
Kızların giyimi orada ne kadar zengin!..

Aleko

İşıltılı eğlenceleri uzak dursun!
, Sevgi olmayan yerde, olmaz neşe de.
Kızlarsa... Sen onlardan çok daha hoşsun
Gösterişli giysilerden yoksun,
inciler, gerdanlıklar yokken göğsünde!
Değişme sen, benim canım, sevecenim!
Bense... Yaşamda aşkı ve özgürlüğü
Seninle paylaşmak biricik dileğim.
Paylaşmak bu gönüllü sürgünlüğü!

Yaşlı Adam

Bizi seviyorsun, yetişinse de
Varlıklı bir halkın arasında.
Özgürlük her zaman tatlı gelmez ama
Bitip büyüyenlere gönenç içinde.
Bizde bir söylenece var:
Çar bir zamanlar sürgün etmişti
Aramıza güneyli bir ihtiyarı.
(Eskiden biliyordum, unuttum şimdi
Onun bilmecemsi tuhaf lakabını.)
Geçkin yaşlarında bulunuyordu artık,
Ama iyicil ruhuyla genç ve diri -

Harikulade şarkı yeteneği vardı,
Suların çağılısına sesi benzerdi -
Ve herkes pek sevmiştir onu,
Yaşıyordu Tuna'nın kıyılarında,
Kimselerin incitmeden gönlünü,
İnsanları büyüleyerek şarkılarıyla;
Dupduruydu niyetlerinden yana,
Çocuklar gibi zayıf ve sıkılgandı;
Yedi kat yabancı insanlar ona
Av avlıyor ve balık tutuyorlardı;
Buzlandığı zaman coşkun nehir
Ve savrulduğu zaman kış kasırgaları,
Yumuşak postlarla bedenini
Kaphyorlardı kutsal ihtiyarın;
Ama yaşamda üzüncülerine yoksunluğun
Alışmayı başaramıyordu hiçbir zaman;
Yurtsuzlanmıştı, kupkuru ve solgun,
Diyordu ki, tanrısal gazap
Onun cezalandırmış işlediği suçu...
Bekliyordu yetişmesini bir kurtuluşun.
Ve kutsuz, daima özlem çekiyordu,
Dolaşırken Tuna'nın kıyılarında,
Acı acı gözyaşları döküyordu,
Uzaktaki kentini anımsamayla,
Ve tutsu söyledi, ölümünden sonra
Güneye götürsünler diye
Yurt özlemi çeken kemiklerini,
O yabancı toprağın ölümle de
Huzura ermeyen konuklarını!

Aleko

İşte bu, yazgısı senin oğullarının,
Ey Roma, ey çınlayan küre!... (*)
Sevginin şarkıcısı, şarkıcısı tanrıların,
Söyle sen bana, nedir şan?
Sin uğultusu, övgü sadası mı.
İsli bir gölgeğin altında yoksa
Yabanıl bir Çingenenin anlatısı mı?

(*) Çınlayan küre: Çanın yetki simgesi altın küre.

İki yaz geçti. Öyle dolaşıyorlar
Yine Çingeneler barışçıl topluluğuyla;
Dirlikle ve konukseverlikle karşılaşıyorlar.
Onlar eskisi gibi yine her yanda,
İtmiş bukağılarını aydınlanmanın,
Aleko özgür tıpkı onlar gibi;
Kaygısızca ve hayıflanmasız
Yürütüyor göçebe günlerini.
Her aynı Aleko o ve aynı aile;
Geçmiş yıllarını anmaksızın bile,
Benimsedi Çingene törelerini.
Seviyor gölgeliğini konaklarının,
Ve sonsuz avarelik tutkularını,
Ve yoksul, çınıltılı dillerini.
Öz mağarasından kaçkın bir ayı
Tüylü konuğu onun çergesinde,
Kasabalarda, kırsal yol boyu
Bir Moldava avlusunun önünde
Temkinli bir kalabalığın karşısında
Hem külfetle dansediyor, hem böğürüyor,
Hem de usanç veren zincirini kemiriyor;
Yaşlı adam dayanıp yolculuk sopasına
Tembel tembel tef çalıyor,
Aleko bir şarkıyla ayıyı taşıyor,
Zemfira halk arasında dolaşıyor
Ve onların gönülden haracını alıyor.
Gece indiği zaman hep üçü bir
Pişiriyorlar derilmemiş darılarını;
İhtiyar uyuyunca - yolunda her şey...
Çergenin altı sessiz ve karanlık.

Bahar güneşinin altında ihtiyar
Isıtıyor soğumaya duran kanını;
Salıncakta bir aşkı sarkılıyor kızı.
Aleko dinliyor ve rengi saranyor.

Zemfira

Yaşlı koca, hırçın koca
ister kes, yak ister,
Sapmam; korkmuyorum
Ne bıçaktan, ne ateşten.

Nefret ediyorum senden,
Çekinmiyorum senden:
Ben başkasını seviyorum,
Ölüyorum onun sevgisinden.

Aleko

Sus. Usandım şarkıdan, .
Yabanıl sarkılan sevmiyorum.

Zemfira

Sevmiyorsun? Bana ne bundan!
Ben şarkımı kendim için söylüyorum.

İster kes, yak ister;
Hiçbir şey söylemem;
Yaşlı koca, hırçın koca,
Onu bilemezsin sen.

Bahardan diri o,
Yaz gününden ateşli;
Nasıl genç ve cesur!
Nasıl seviyor beni!

Onu nasıl sardım
Issızlığında gecenin!
Nasıl güldük o zaman
Ak saçlarına senin!

Aleko

Sus, Zemfira! Usandım iyice...

Zemfira

öyleyse, şarkımı anladın mı?

Aleko

Zemfira!

Zemfira

Özgürsün kızmakta istediğince,
Sana dair söylüyorum ben şarkımı.

Uzaklaşıyor ve şarkı söylüyor: Yaşlı koca vb.

Yaşlı Adam

Evet, anımsıyorum, anımsıyorum, bu şarkı
Yakılmıştı ta bizim çağlarımızda.
Bu dünyanın neşesinde nicedir artık
Böyle söylene gelmede insanlar arasında.
Kagul (*) bozkırlarında göçtüğümüz sıra,
Kış gecelerinde bazen olurdu,
Kızım sallarken ateşin karşısında
Benim Mariula söylerdi bunu.
Usumda benim geçmiş yıllar
Saatten saate daha belirs izlenmede;
Ama bu şarkı işlemiş bir yarayla
Belleğimde benim en derinlere.

(*) Tuna havzasında bir göl

Her Şey sessiz; gece. Ay ışığıyla süslü
Güneyin açık-mavi ufukları.
Zemfira uyandırdı ihtiyarı:
"Ah, babam! Aleko bu gece ürkütücü.
Dinle, arasında ağır uykusunun
İnleyişlerini ve hıçkırıklarını onun."

Yaşlı Adam

Dokunma. Korum suskunluğunu.
Bir Rus söylencesi duymuştum:
Şimdi, bu yarı gece zamanında
Uykuda daraltılmış insanın soluğunu
Ev perileri; tan ağarmadan önce
Giderlermiş. Sen otur benim yanımda.

Zemfira

Baba! Zemfira! diye mırıldanıyor.

Yaşlı Adam

Gönlünde onun dünyalara değersin sen;
O, uykusunda bile seni arıyor.

Zemfira

Geçti, soğudum sevgisinden,
Sıkıldım; yüreğim özgürlük diliyor -
Artık ben... Ama sus! Duyuyor musun sesini?
Başka bir adı ünlüyor...

Yaşlı Adam

Kimin adını?

Zemfira

Duyuyor musun? Kısık inleyişini
Ve diş gıcirtısını kızgın!.. Bu fena!..
Onu uyandıracığım...

Yaşlı Adam

Boşuna,
Gece perisini kovma -
O kendisi gider...

Zemfira

Yatakta döndü,
Doğruldu, sesleniyor bana... Uyandı -
Ona gidiyorum - hoşçakal, uyu.

Aleko

Neredeydin?

Zemfira

Babamla oturdum.
Seni bir peri bunaltıyordu;
Düşünde acılar yakıyordu
Ruhunu; beni korkuttun:
Dişlerini gıcırdatıyordun uykuda
Ve beni çağırıyordun.

Aleko

Sen, düşüme girdin,
Gördüm, aramızda bizim güya...

Ürkünç düşler gördüm!

Zemfira

İnanma aldatıcı düş görmelere.

Aleko

Ah, inanmıyorum gerçekliğine hiçbir şeyin:
Ne düşlere, ne tatlı ant vermelere,
Hatta inanmıyorum yüreğine senin.

Yaşlı Adam

Niçin sen, genç divane,
Niçin ah ediyorsun her an?
Burada insanlar özgür, gökyüzü aydın,
Ve kadınlar ün salmış güzelliğiyle,
Ağlama: Keder bitirir seni.

Aleko

Baba, o artık sevmiyor beni.

Yaşlı Adam

Tasa etme, dostum; o daha bebek.
Değil bu kederin senin usa uygun:
Sen ıstıraplı ve çetin seviyorsun,
Kadın yüreğiye - eğlenerek.
Bak: Uzak gök kemerinin engininde
Özgür başına dolanıyor ay;
Bütün doğaya yolu üzerinde
Eşitçe pırıltısını döküyor o.
Her bulutu gözlüyor özenle,
Her birine gür aydınlık veriyor -
İşte bak, - geçti bir diğerine;
Onu da ama az süre ziyaret ediyor.
Kim gökte aya sınır gösterebilir,
Ona diyebilir dur, orası yerin!
Taze kızın gönlüne kim söyleyebilir,
Yalnızca birini sev, başkalaşma sen?
Tasa etme.

Aleko

Nasıl da seviyordu.
Nasıl, bana sevecen hayranlığıyla,
Kırların dingin ıssızlığında
Gece saatlerini geçiriyordu!
Çocuksu sevincine bürülü,
Candan cıvıltılı sesiyle
Ya da estiren öpüşüyle
Nasıl da benim gam yükümü
Bir anda dağıtmaya yetiyordu!..
Ve neylenir? Zemfira sevgiden döndü!
Benim Zemfiram artık soğudu!..

Yaşlı Adam

Dinle: Yaşadığım bir olayı diyeyim,
Ben öz öykümü sana nakledeyim.
Çok, çok zaman önce, Tuna kıyısını
Tehdit etmemişken henüz tecim -
(Nasıl tazeleniyor, görüyorsun,
Aleko, yine benim eski acım.)
Bizler padişahdan korkardık o zamanlar;
Ve Bucak'ı (*) bir paşa yönetiyordu
Yüksek kulelerden Akkerman'da. (**)
O yıllar pek gençtim; ruhum
Coşkuyla kaynıyordu o devirde;

(*) Bucak: 16.-19. yy.'larda Tuna-Dinyester havzaları arasındaki tarihsel bölge. Besarabya'nın güney kısmı.

(**) Akkerman: Belgorod-Dnestrovski kentinin eski adı.

Ve o sıralar henüz saçlarımda
Ak yoktu bir tel bile, -
Güzel genç kızların arasında
Biri vardı... Nice zaman seyrettim,
Güneşle bakıştığımız gibi hayranlıkla,
Ve sonunda onu benim addettim...

Ah, gençliğim benim, nasıl hızla
Balkıdı bir düşlemede akan yıldızca!
Tükendiniz ama siz, aşkın çağları,.
Daha da çabuk: bir yıl sevdi beni yalnızca,
Yalnızca bir yıl boyu sevdi Mariula.

Bir ara Kagul suları yöresinde
Yabancı bir obaya raslamıştık;
Çözmüşlerdi o Çingeneler çergelerini
Bir dağ eteğinde yanında bizimkilerin,
İki gece birlikte konaklamıştık.
Kalkıp gittiler bunlar üçüncü gece, -
Ve, küçücük kızını koyup geride,
Gitti, takılıp peşlerine benim Mariula.
Ben tatlı uyuyordum; tan aydınlığıyla
Uyandım, baktım kadını yok:
Ararım, seslenirim, imi bile kayıp.
Özleyip ağlıyordu Zemfira, -
Ağladım hen de, o zamandan beri
Dünyanın soğumuşum bütün kızlarına;
Asla aralarında benim gözlerim
Seçmedi kendime bir yaşam yoldaşı,
Ve yalnız ve boş yıllarımı
Artık kimselerle paylaşmadım.

Aleko

Peki, nasıl oldu sen koşmadın
izinden hemen o uygunsuzun
Ve hem o yağmacıların, hem o soysuzun
Yüreğine hançeri saplamadın?

Yaşlı Adam

Ne diye? Gençlik kuşlardan daha özgür;
Zaptetmek aşkı kimin elinde?
Sevinç sırasıyla herkese devrolur;
Olmuş bulunan, artık olmaz yeniden.

Aleko

Değilim ben öyle. Hayır, savaşmadan
Bağışlamam kimseye kendi haklarımı!
Bari öcümle olsun tat alırım.
Yo, hayır! Uyurken düşman
Onu bulsam uçurumu başında denizin,
Yemin olsun, burada o iblisin
Bedenine tekmem aman tanımazdı;
Denizin dalgalanna, ürkü duymaksızın,
O savunmasız itiverirdim;
Ve ansızın uyanışının korkusunu
Öfkeli bir kahkahayla perçinlerdim,
Ve uzun süre düşünüş uğultusu
Bana tat ve gülme verirdi.

Genç Çingene

Bir daha... Bir öpüş daha...

Zemfira

Vakittir. Kocam kıskanç ve huysuz.

Çingene

Bir., veda için., ama doyasıya! ,

Zemfira

Hoşçakal, gelmeden o henüz.

Çingene

Söyle, ne zaman yeniden buluşacağız?

Zemfira

Ay battığı zaman, bu gece,
Tepenin ardında, üzerinde sinliğin...

Çingene

Atlatıyor! Gelmeyecek!

Zemfira

İşte o! Kaç!... Geleceğim, sevgilim.

Aleko uyuyor. Bulanık
Bir görüntü usunda kıpırdıyor;
Bir çığlıkla karanlıkta uyanıp
Kıskançlıkla kolunu uzatıyor;
Ama ürperen kolu onun
Dolanıyor soğuk örtülerde -
Kadını uzaklarda Aleko'nun...
Sarsıntıyla doğruldu ve kulak veriyor...
Her şey sessiz - içini ürkü sanyor,
Bedeninde ateşler ve buzlar koşuyor;
Kalkıyor, çergeden çıkıyor dışarı,
Korkunç o, dolaşıyor çevresini arabaların;
Her şey durgun; kırlar susuyor;
Karanlık; ay sislerin ötesine ağmış,
Belli belirsiz çıtlıyor oyuncu ışığı yıldızların,
Belli belirsiz çiyde seçilen ayak izleri
İlerdeki tepelerin ardına uzanmış:
Sabırsızlık içinde ivedi yürüyor o,
Uğursuz izin çektiği yere doğru.

Yolun sonunda, arkada,
Ağarıyor belli belirsiz önünde sin...
Oraya doğru dermansızlanan ayakları
Sürünüyor, bir önseziyle bitkin,
Dizleri titriyor, titriyor dudakları,
Yürüyor., ve birden., düş mü'bu yoksa?
Birdenbire görüyor yakında iki karaltıyı
Ve fısıltıları duyuyor tam yanmasında -
Üzerinde kirletilen sinliğin.

1. ses

Yeter...

2. ses

Kal biraz...

1. ses

Yeter, sevgilim.

2. ses

Hayır, hayır, kal, sabah edelim.

1. ses

Geç oldu.

2. ses

Ne kadar ürkekçe seviyorsun.

Bir dakika!

1. ses

Sen mahvedersin beni.

Bir dakika!

1. ses

Ya benim yokluğumda
Uyanırsa kocam?..

Aleko

Uyandım ben.
Nereye! Öteye adım atmayın siz ikiniz;
Siz mezarın üstünde de rahat edersiniz.

Zemfira

Canım, sen kaç, kaç...

Aleko

Yerinde kal!
Nereye, güzel delikanlı?
Yıkıl!

Hançeri ona saplıyor.

Zemfira

Aleko!

Çingene

Ölüyorum..

Zemfira

Aleko, öldüreceksin onu!
Bak: Bütün bulandın kana!
Oy, ne yaptın sen?

Aleko

Hiçbir şey,

Şimdi solu aşkıyla onun.

Zemfira

Hayır, tamam, korkmuyorum senden!
Tehditlerine senin aldırmiyorum,
Öldürmene senin lanet olsun...

Aleko

Peki, öl sen de!

Onu da hançerliyor.

Zemfira

Ölürüm sevgisinden.

Doğu, tan kızılığıyla aydınlanmış,
Işıldıyordu. Aleko tümseğin ötesinde,
Elinde hançeriyle, kana bulanmış,
Sin taşının duruyordu üzerinde.
Önünde ölü bedenler uzanıyordu;
Katilin müthiştii çehresi.
Korkmuş Çingeneler toplanıyordu
Çevresinde ürkülü kalabalığıyla.
Yanda bir mezar kazıyorlardı.
Yas dizisiyle yürüyordu kadınlar
Ve ölülerin gözlerini öpüyorlardı.
Yaşlı baba oturuyordu tek başına
Ve bakıyordu ölmüş olan kızma
Dilsiz bir kederin durgunluğuyla.
Kaldırdılar cesetleri, taşıdılar
Ve genç çifti yerin
Soğuk sinesine yatırdılar.
Aleko uzakta seyrediyordu
Her şeyi... Ve örttüğünde ölülerin
Üzerini son avuç toprak
O, suskun, usulca eğildi
Ve kayadan otlara devrildi.

O zaman yaşlı adam yaklaşıp, dedi:
"Terket bizleri sen, mağrur kiři!
Bizler ilkeliz, yok yasalarımız,
Biz insanı parçalamıyoruz, biz asmıyoruz -
Bize yok gereği kanın ve ıstırabın -
Ama bir caniyle yaşamak istemiyoruz...

Sen ilkel baht için doğmamışsın,
Sen kendine özgürlük diliyorsun yalnız;
Bize dehşet verir düşünuşün senin:
Biz korkağız ve iyi ruhumuz,
Sen kötü ve cesursun - terket bizleri,
Elveda, esenlikler seninle olsun."

Söyledi - ve gürültülü topluluğıyla
Göçebe kafilesi devindi
Konakladığı bu facia ovasından.
Ve az sonra bozkırın derinlerinde
Silindi gözden; Bir araba yalnızca,
Acıklı kilimiyle üstü örtülü
Terketmiyordu bu uğursuz düzlüğü.
Tıpkı böyle kış öncesinde bazen,
Puslu bir sabah zamanı,
Havalanır yüzeyinden kırların
Sürüsü en son turnaların,
Çığılıklarla savrulur güneğe doğru,
Ve ölümcül bir kurşun yarasıyla
Biri kalır geride mahzun,
Salınıkılır kırılmış kanadıyla.
Gece indi; gam yüklü arabada
Artık kimse ateşini kurmadı,
Artık bu gezici damda sabaha kadar
Kimse dingin uykusunu uyumadı.

Sonsöz

Büyülü gücüyle terennümün
Dumanlı belleğimde benim
Böyle canlanıyor görünümü
Bazı aydın, bazı kederli günlerin.

Cenklerin korkunç uğultusunun
Çok, çok uzun süre sönmediği,
Ve İstanbul'a Rusun
Egemen sınırlar gösterdiği,
İki başlı yaşlı kartalımızın henüz
Geçmişin şanıyla gürlediği ülkede
Bir zaman bozkırın derinlerinde
Yol boylarında kadim konakların
Rasladım ben uysal özgürlük çocukları
Çingenelerin barışçıl kabilelerine.
Tembel topluluklarının peşinde
Epey zaman bozkırda dolaştım,
Basit yemeklerini paylaştım
Ve uyudum ateşlerinin başında.
Ağır ağır ilerleyişlerinde sevdim
Şarkılarının sevinçli tınılarını -
Ve uzun zaman şirin Mariula'nım
Zarif adını heceledim.
Ama sizin de mutluluk yok aranızda,
Doğanın yoksul oğulları!
Sizin de çergelerinizin altında
Azaplı uykular barınıyor,

Sizin de belalardan kurtulmadı
Göçebe gölgelikleriniz bozkır ortasında,
Her yerde uğursuz tutkular,
Ve yok bir savunma yazgı karşısında.

1824

Bakır Atlı

Petersburg Öyküsü

Önsöz

Bu öyküde anlatılan olay gerçeğe dayanıyor.

Nehir tasması felaketinin ayrıntıları o zamanın dergilerinden alındı. Meraklısı, V.N. Berh 'in hazırladığı habere bakabilir.

Giriş

Issız dalgaların vardığı kıyıda,
Bürülü yüce düşüncelere, o ayaktaydı.
Ve bakıyordu uzaklara. Önünde geniş
Akıyordu nehir. Sularda bir kayık
Mecalsiz süzülüyordu yalnız başına.
Yosunlu, balçık kıyıları boyu
Seyrek kulübelere karanyordu,
Sefil Kareliyelinin (*) sığınağı damlar;
Sisler içinde yiten güneşin tutuk
Işıklarının eremediği orman
Çepeçevre uğulduyordu.

Ve düşünüyordu o;
Buradan isveçliyi edeceğiz tehdit,
Bir kent konuşlanacak burada
Kibirli komşunun düşmanlığına inat.
Burada yazgılamıştır açmaya bizi,
Doğa, Avrupa'ya doğru penceremizi (1)
Ve sağlamca basmaya denizin eşğine.
Buraya doğru yeni dalgaları aşacaklar
Bize konuk olacaklar bütün bayraklar,
Ve şölenler kuracağız enginler üzerinde.

(*) Petersburg yakınında, Kareliya bölgesinde yaşayan halk.

Yüz yıl geçti ve genç kent,
Bezeği ve harikası yarıgece ülkelerinin,
Bataklık balçığı, orman karanlığı içinden
Gururla ve görkemle yükseldi;
Doğanın üvey oğlu Finli balıkçının'
Acılar içinde bir zamanlar
Engin kıyılar boyunca yapayalnız,
Diplerin bilinmez sularına
Harap ağlarını attığı yerde şimdi
Yükseliyor sarayların ve kulelerin
Zarif kütleleri; şimdi gemiler
Dünyanın dört bir bucağından sürülerle
Zengin iskelelere doğru süzülüyor;
Granitten giysilere bürülü Neva;
Suların üzerine asıldı köprüler;
Koyu yeşil bağlarla bahçelerle
Adaları sarmalandı Neva'nın,
Ve yanında genç başkent
Solgun kaldı yaşlı Moskova
Taştan giysileriyle bir dul gibi
Yeni çarıçenin karşısında.

Seviyorum seni Petro'nun yaratısı,
Seviyorum senin ağır, ölçülü görüntünü,
Neva'nın egemen aşkını,
Kıyılarında granitlerini onun,
Parmaklıklarının dökme oyasını,
Senin düşlemlerinin gecelerinin
Duru karanlığını» aysız ışıltısını, .

Ben odama çekilmiş, şiirlerimi
Kandilsiz yazarken ve okurken,
Ve uykulu yüceleri aydınlanırken
Boş caddelerin, dökerken ışıklarını
Amirallik dairesinin kulesi,
Ve gece salmadan karanlığını
Altın ışıltılı gökkubbeye
Gündoğumu kovalarken gündoğumlarını
Sadece yarım saatler bırakıp geceye. (2)
Seviyorum senin amansız kışının
Kıpırtısız havasını ve ayazlarını,
Geniş Neva boyunca kızakların koşusunu,
Kızların gülden aydın yüzlerini,
Ve pırıltını ve uğultunu ve balo söyleşilerini,
Bekar meclisi saatleri boyunca
Hıştırtısını köpüklü kadehlerin
Ve mavi yanışlı alevini punçun.
Marsovo Pole (*) eğlencelerinin
Seviyorum savaşkan canlılığını,
Yaya ordusunun ve atlıların
Göz kamaştıran birörnek alımlılığını,
Onların dalgalanan düzenli saflarında
Sancakların utkulu yalpalayışını,
Kurşun boydan boya delmiş çarpışmada
O bakır miğferlerin ışıltısını.

(*) Marsovo Pole: Petersburg'da kışlaların ve tören alanının bulunduğu külliye. "Mars Alanı" anlamına geliyor. Eski Roma'da Tiber ırmağı kıyısında savaş tanrısı Mars onuruna askersel gösterilerin yapıldığı alandan esinlenmiştir.

Seviyorum ordular başkenti,
Senin kalenin dumanını ve uğultusunu,
Yarıgecenin çariçesi
Oğul sunduğu sıra çar sarayına
Yahut düşmana karşı bir utkusunu
Kutlamaktayken yeniden Rusya,
Yahut parçalamış mavi buzunu,
Neva onu sülüklerken denizlere
Ve sevinirken baharı duyumsamayla.

Çalınlan, Petroların kenti ve sarsılmadan
Rusya gibi, dur ayakta,
Seninle varsın barış tutsun
Yenilmiş olan doğa belası da;
Düşmanlığını ve kadim tutsaklığını
Finlandiya'nın dalgaları varsın unutsun
Ve bozmasın nafîle hıncıyla
Petronun ebedi uykusunu!

Dehşetli bir zaman yaşandı,
Anıları o zamanın taze henüz...
Sizin için dostlarım, o günlerin
Başlıyorum anlatmaya öyküsünü.
Ama hüznü olacak öyküm benim.

Birinci bölüm

Kederli Petrogard'ın ufkunda
Kasım soluyordu güz soğuşunu.
Düzgün setlerinin kenarlarına
Sıçrayıp uğultulu bir dalgayla,
Hasta gibi çırpıyordu Neva
Rahatsız yatağında acılarla.
Artık geç olmuştu, hava karanlıktı;
Camda dövünüyordu yağmur kızgınlıkla,
Ve acı ısıklarla esiyordu rüzgâr.
O sıra konukluktan henüz yeni
Dönmüştü evine genç Yevgeni...
Öykümüzde biz kahramanımızı
Bu adla çağıracağız. Tınısı hoş
Duyuluyor onun ve eski dost
adla üstelik kalemim benim.
Bakabı onun bize gerekli değil,
Olabilir ki evvel zaman içinde
Kahramanımız bizim ışıldamıştır
Ve Karamzin'in (*) kalemi ucunda
Yurtsal söylencelerle çınıldamıştır;
Ama şimdi o unutuldu çoktan
Toplumda ve dillerde. Kolomna'da
Yaşar ve bir yerlerde hizmettedir,
Soylulardan utanır ve üzülmez hiç
Artık yaşamda olmayan hısımlarına
Ve unutulmuş eski zamanlara.

(*) Rus santimentalizminin kurucusu yazar ve tarihçi. 12 ciltlik "Rusya Devleti Tarihi"nin yazarı.

Ve işte, evine dönen Yevgeni
Paltosundan sıyrıldı, soyundu yattı.
Ve epey zaman uyuyamadı
Çalkantısında türlü düşüncelerin.
Ya neler düşünmekteydi o? Neler
Düşünebilir, yoksuldu, güçlüklerle
Yaşamda nasıl sağlayabilirdi
Hem bağımsızlığını, hem onurunu,
Us ve varsıllık bağışlayabilirdi
Oysa ona Tanrı. Zira vardı
Yaşarman ağırlıksız çok daha
Nice aylak, o kadar akli kısa,
Avare nice mutluluk erbabı!
Düşünüyordu, sadece iki yıldır çalıştığını;
Ve yine düşünüyordu, yatışmadığını
Havaların bir türlü; nehrin sulan
Hep daha kabarmıştı; sanmıyordu o
Neva köprüleri açılmış olsun,
Ve demek sözlüsüne ulaşamayacaktı,
İki, üç gün Paraşasmdan ayrı kalacaktı.
Burada iç geçirdi yürek dolusu
Ve bir ozan gibi düşlere daldı:

"Evlenmek mi? Ben? Niçin olmasın?
Evlilik çetindir, kuşkusuz;
Ama olsun, gencim, güçlüyüm,
Hazırım çalışmaya gece gündüz;
Bir yolunu bulur önce kararım
Kendime bir düzen ılık ve sade
Ve burada Paraşa'yı hoş tutanm.

Belki, olur a, yıl geçer
Bir yerceğiz edinirim, Paraşa'nın
Bırakırım ellerine yuvamızı
Ve yetişmesini yavrularımızın...
Ve koyuluruz yaşamaya, öyle ömrümüz
Boyunca el ele ikimiz yürürüz,
Ve defnederler bizi torunlarımız..."

Kapılmıştı düşlere. Ve hüzünlüydü
O gece; bir yandan diliyordu,
N'olurdu rüzgâr inlemese umutsuz öyle
Ve camlan dövmese yağmur
Öyle öfkeyle.

Uykulu gözlerini

Kapadı en sonu. Ve işte
Seyreliyor karanlığı yağışlı gecenin
Ve benzi uçmuş bir gün ağarıyor şimdi... (3)
Şimdi dehşetli gün!

Neva bütün gece

Atıldı denize doğru, tufana karşı,
Fırtınaların aşamadı şiddetli çılgınlığını
Ve kalmadı direnmeye gücü...
Sabahleyin nehir kıyıları boyunca
Halk yığıldı öbekler halinde,
Eğlendi serpintilerle, dalga dağlarıyla
Ve azgın suların köpükleriyle.

Ama körfezden bindiren rüzgârın baskısıyla
İtilmiş alabildiğine Neva
Geriye doğru devriliyordu köpüren gazabıyla
Ve adaları gömüyordu taşkınlar altına,
Fırtına daha da kasıp kavuruyordu,
Neva şişiniyordu ve uğulduyordu,
Bir kazandan halkalanmışça fokurdüyor,
Ve ansızın, yabanıl hayvan gibi kuduruyor,
Saldırıyordu kente doğru. Taşkınlar önünde
Kaçıştı her şey, her şey çevrede
Birdenbire ıssızlandı, sular birdenbire
Yeraltının doldurdu mahzenlerini,
Kanallar döküldü kent bahçelerine,
Ve Triton gibi yüzeylendi Petropolis,
Beline kadar sulara gömülmüş.

Kuşatma! Saldırı! Gazaplı dalgalar,
Hırsız gibi pencerelerden ağmada. Sandallar
Bir koşu bindiriyor kıçtan camlara.
Pazar tezgâhları örtülü sularla,
Kulübe enkazları, kalaslar, damlar,
Stoklanmış ticaret malları,
Solgun yoksulluğun alıntıları,
Fırtınayla sökülmüş köprüler,
Sürüklenmiş sinliklerden tabutlar
Yüzüyor caddelerin üzerinde!

Halk

Görüyor tanrısal gazabı ve azabını bekliyor.

Çaresiz! Yok oluyor her şey: ekmek ve ev bark!
Nereden edinecek?

O korkulu yılda

Rahmetli çar Rusya'yı şarla
Yönetmekte henüz. Bir balkona çıkıp
Çar orada durdu kederli, bulanık,
Ve: "Tanrısal afete çarlar
Hüküm geçiremezler" dedi. Oturdu
Düşünceler içinde acılı gözlerle
Feci musibete bakıyordu.
Taşkın birikiyordu göller halinde
Ve göllere geniş nehirler halinde
Dökülüyordu caddeler. Saray
Acıklı bir ada gibi görünüyordu.
Çar konuştu - bir uçtan bir uca,
Yakın ve uzak caddeler boyu
Tehlikeli yola coşkun sular içinde
Atıldılar çarın generalleri, (4)
Boğulmak üzere bekleşen, sulara evleri,
Ve korkuyla titreşen halkı kurtarmak için.

O zamanlar, Petro Meydanı'nda
Yükselen yeni bir yapının kenarında,
Üzerinde yüksek sahanlığın
Hazır pençesiyle, sanki canlı
Bekçi durmaktaydı iki aslan,

Mermer yırtıcının üzerine binili,
Şapkasız, çaprazlamış göğsüne ellerini,
Kımiltısız oturuyordu korkunç solgun
Yevgeni. Kendisi için değil korkmuş
Yoksul. Darmadağın, hiç duymuyordu
Doymaz dalga nasıl kabarmada
Çarpa çarpa tabanlarına onun,
Yağmur yüzünü nasıl kırbaçlamada,
Ve rüzgâr zaptolunmaz ulumalarla
Başından şapkasını nasıl uçurdu.
Onun umutsuz bakışları
Hep uzakta bir kıyıya doğru
Dikilmişti kımiltısız. Dağ başlan
Gibi incinmiş diplerden öfke dolu
Ayaklanıyordu orada dalgalar ve kudurmayla
Kükürüyordu orada tufan, sürükleniyordu orada
Yıkıntılar... Orada, Tanrım, Tannm!
Ah, ne çare! Yambaşcağızında dalgaların,
Orada körfezin hemen tam ağzında -
Boyasız tahta çit ve söğüt ağacı
Ve harap evceğiz; orada umudu tüm
Dul kadın ve kızı, onun Paraşası,
Onun hayalleri... Yoksa bir düş müydü
Bu gördüğü? Bir hiç miydi yoksa
Bütün hayatımız, boş bir düş gibi,
Alaya alması mı göğün yeryüzünü?

Ve Yevgeni, büyülenmiş gibi,
Sanki mermerle çivilenmiş gibi,
Başaramıyor inmeyi! Çevresini kuşatmakta
Sular ve yok hiçbir şey sulardan başka!
Ve dönmüş sırtını ona,
Sarsılmayan yüksekliğinde,
Yücesinde başkaldıran Neva'nın
İleriye uzanmış eliyle duruyor
Bir put bronz atının üstünde.

İkinci bölüm

Ama sonra, doymuş yıkımlarına
Ve arsız huysuzluğundan yorgun,
Neva eğimlendi geriye doğru,
Kendi hırçınlığına olmuş hayran
Ve terkederek küçümsemeyle ortalarda
Bütün şikarını. Bir kıyacı aynı böyle,
Peşinde gözü dönmüş çetesiyle
Köyleri basar, keser, kırar,
Yıkar ve yağmalar; inleyişler, naralar,
Şiddet, sövgü, bağırış, ilenmeler!..
Ve çok oyalanmış da vurgunla,
İzlenmek korkusundan ve yorgun,
Haydutlar dönmektedir ivedi evlerine,
Ganimetlerini döke saça yol boyunca.

Sular çekildi ve köprüyolu
Açıldı ve Yevgenim benim
İvedi koşuyor, tutulmuş ruhu,
Umut, korku ve tasa içinde
Koşuyor yatışmaya duran nehre.
Ama dopdolu utku kutlamalarıyla,
Henüz kanıyordu hırçın dalgalar,
Ateş harlanıyordu altında sanki,
Üstlerini henüz köpükler kaplamakta,
Ve ağır solumaktaydı Neva
Cenk dönüşü dörtlül bir at gibi.

Yevgeni bakıyor: Görüyor bir sandal;
Koşuyor sandala, sanki yitik mal
Bulmuş, çağırıyor sandalcıyı -
Sandalcıysa kaygıların uzağında
Seve seve on köpek karşılığında
Geçiriyor onu acı dalgalardan.

Uzun zaman coşkun dalgalarla
Boğuştu güngörmüş kürekçi,
^STat boyu dalgaların safları arasında
Derinlere korkusuz yüzgeçleriyle
Yitebilirdi kayık ve sonunda
Erdi kıyıya.

Kutsuz Yevgeni

Bildik bir sokak boyunca koşuyor
Bildik yerlere doğru. Dolaşiyor,
Taniyamıyor. Görünüm umutsuz!
Karşısında onun yığılmış her şey;
Her şeyi savurmuş, sürüklemiş sel;
Evceğizler eğrilmiş yanmasında,
Bazısı tüm yıkılmış, bazılarınıysa
Yersizletmiş dalgalar; her yanda,
Sanılır ki bir savaş alanında
Bedenler serilmekte. Yevgeni
Yel gibi, anımsamadan hiçbir şey,
Istıraptan bitkin düşünceye değin
Koşuyor henüz alınmamış bir haberle,
Elinde mühürlü bir mektup gibi,
Yazgının onu beklediği yere.

Ve işte koşuyor varoş boyunca artık
Ve işte körfez ve çok yakın ev...
O ne?..

Durdu Yevgeni.

Geriye yürüdü ve döndü yine.
Bakmıyor.. yürüyor., bakmıyor.
İşte evlerinin bulunduğu yer;
İşte söğüt, Şurada kapılar bulunuyordu -
Belli, götürmüş sel. Ya ev nerede?
Ve kör bir tasayla dopdolu,
Hep yürüyor, yürüyordu çevrede,
Us yoruyordu, sesli, kendi kendine -
Ve ansızın, alınına vurdu elini,
Bir kahkaha salıverdi.

Karanlık gece

İndi çırpınan kentin üzerine;
Ama insanlar uzun süre uyumadılar
Ve uzun süre aralarında yorumladılar
Biten günü.

Sabahın ışınlan,

Ötesinden yorgun, solgun bulutların
Dolandı sessiz başkent in enginlerini
Ve bulamadı artık izlerini
Dünkü felaketin; erguvan rengi
Bir zar çoktan örtmüştü şerrin üzerini.
Her şey girdi alışkın düzenine.

Artık özgür caddeler boyunca
Yine o soğuk duyarsızlığıyla
Deviniyordu halk. Memur tayfası,
Terkedip gece sığmağım,
Görevine yürüyordu. Cesur madrabaz
Açıyordu umutsuzluğa bırakmadan kendini
Neva'nın yağmaladığı mahzenini,
Çıkarmak üzere fırsat bulur bulmaz
Acısını ağır zararının. Avlular boyunca
Sandallar seferler etti.

Kont Hvostov,

Göklerin o sevgili şairi başlamıştı bile
Şarkılamaya ölümsüz dizeleriyle
Şimdiden Neva kıyılarının bahtsızlığını.

Ama benim açması, acınası Yevgenim...
Ne çare! Onun örselenen usu
Müthiş sarsıntıların karşısında
Dayanamadı. İsyankar uğultusu
Neva'nın ve rüzgârın parçalandı
Kulaklarında. Suskunca dolu
Ürkünç düşüncelerle, o yurtsuzlandı.
Bir düş derinlerini kemirmedeydi. .
Haftalar geçti, aylar, Yevgeni
Evine artık hiç uğramıyordu.
Onun ıssız kalan köşesini,
Evin sahibi bekleyip süresini,
Yoksul bir şaire kiraladı.

Gelmiyordu Yevgeni varını yoğunu
Almaya. Oldu yabancı az zamanda
Bu dünyanın. Gün boyu yaya dolanıyordu,
iskelede uyuyordu: Pencereleden
Uzatılan bir lokmayla doyuyordu.
Aşınan giysileri hızla sırtında
Paralandı ve çürüdü. Taşıyorlardı
Kötü yürekli çocuklar ardı sıra.
Çok zaman arabacıların kırbaçları
Buluyordu onu. Çünkü artık yollar
Seçemiyordu hiç; artık sanılır
Fark edemiyordu. Olmuştu sağır
Benliğinden bir tasanın uğultularıyla.
Ve böylece kutsuz çağını ardından
Sürüyordu, ne hayvan, ne insan,
Ne şu, ne bu, ne bir üyesi dünyanın,
Ne de ölü bir görüntüydü o...

Vaktin birinde uyuyordu

Neva iskelesi önünde. Artık yaz günleri
Güze dönmüştü. Soluk alıyordu
Bozuk bir rüzgâr. Somurtkan sallanıyordu
İskelede dalga, mınltımda yakınmalarla
Ve dövüne dövüne çıplak basamaklarda,
Dilekçe takipçisi gibi bir türlü yüzüne
Bakmayan yargıçların kapıları önünde.
Uyandı, yoksul. Hava karanlıktı;
Yağmur damlamakta, rüzgâr bezgin
Uğuldamaktaydı,
Ve uzaklarda, derininde gecenin
Rüzgârla çağınışmaktaydı bir nöbetçi...

Yevgeni sıçradı; capcanlı anımsadı
Geçmiş dehşeti; hızla ayaklandı
Yerinden; yürüdü gezinmek üzere,
Ve birden durakladı - çevresinde
Usulca başladı gezdirmeye bakışlarını
Çehresinde yabancı bir korkuyla.
Kımıltısız kendini buldu sütun taşları
Yanında bir yapının. Sahanlığında
Hazır pençesiyle, sanki canlı,
Nöbet bekliyordu aslanlar
Ve tam karşıda karaltılı yüceliğiyle
Bir duvan çevrelediği kayadan kaidesinde
Put ileriye doğru uzanmış eliyle
Oturuyordu bronz bir atın üstünde.

Yevgeni, irkildi. Durulanı verdi
Ürkünç, derininde düşünceler. Taşkınları
Köpürdüğü, öfkeyle başkaldıran
Yırtıcı dalgaların çevresinde
Yığıldığı o yeri bir anda tanıdı,
Aslanları, o meydanı ve meydanda,
Karanlığın içinde bakırdan başıyla
Kımıltısız yükselip duranı,
Onu, işte o uğursuz iradesiyle
Denizin dibinde kent kurulumu...
Korkunç o, karanlığının alaca ağılında!
Nasıl bir düşünce toplanmış o alında!
Ne kadar gizli güç onda barınır!

Ya atın bedenindeki bu ne alaz!
Gururlu at, nereye atılıyorsun dörtnala,
Nerede indireceksin sen toynaklarını?
Ey kudretli hükümdarı alınyazısın!
Sen bir uçurumun tam üzerinde
Yücelerde demirden bir dizginle böyle
Şaha kaldırmamış mıydın Rusya'yı? (S)
Putun kaidesini çepeçevre
Dolandı sefil divane
Ve çevirdi yabanıl gözlerini
Yandünya egemeninin çehresine.
Göğsü daraldı. Ve alını
Soğuk parmaklığa dayandı,
Duman bürüdü bakışlarını,
Yüreğinin üstünde bir yalım koştı,
Sancıdı kanı. Yüzü buruştu
Mağrur yontunun karşısında
Ve parmaklarını sıkıp, kenetleyip dişlerim,
Sarmalanmış gibi acı bir kuvvetle,
"Ah, sen, mucizeler yapıcısı!" -
Diye fısıldadı, hınçlı titremede -
"Görürsün sen!..." Ve yel gibi birdenbire
Başladı kaçmaya, öyle görünmüştü ki
Deliye, karanlıkta yavuz çarın yüzü
Ansızın ağır bir gazapla tutuşup
Usulca ona doğru dönmüştü sanki...

Ve deli bomboş meydan boyunca
Kaçıyor ve işitiyor ardınca -
Sanki bir kasırganın uğultusu
Ağır, çınıldayan dörtnal koşu
Üzerinde sarsılan kaldırımların.
Ve solgun ayın ışığıyla aydınlanmış,
İleriye uzanan eliyle yücelerde,
Ardından savruluyor Bakır Atlı
Çınıldayan dörtnal atının üzerinde;
Ve her nereye adımını attıysa,
Bütün bir gece boyu sefil deli,
Ardı sıra hep koşuyordu Bakır Atlı
Doludizgin, uğuldayan nal sesleriyle

O günden sonra ne zaman
Yolu onun aynı meydana düşse
Yüzünde çizgileniyordu karmaşa
İfadesi. Yüreğinin üstüne
İvedi elini bastırıyordu,
Zaptediyor sanılır ıstırabını,
Aşınmış kasketini ezip büzüyordu,
Utangaç bakışlarını yerde sürüyordu
Ve dolanıyordu ötelerden.

Ufak bir ada
Görünüyor yalı sularında. Bazen
Ağıyla yanaşır ada kıyısına
Bir balıkçı gecikmiş avda,
Ve orada pişirir yoksul yemeğini,
Ya da bir memur pazar günü
Uğrar bazen sandal gezintisiyle
Issız adaya. Büyümemişti orada
Tek sap ot. Oraya taşkınlar oynaya sürükleye
Atmıştı yikkın kulübeyi. Üzerinde suların
Kara fundalar gibi durmuştu.
Evceğizi geçen yıl baharın
Duba üzerinde götürdüler. Boştu
Ve tüm yıkılmış. Gördüler
Eşiğine yığılmış benim divanemi.
Ve hemen burada soğuk bedenini
Tanrı rızası için toprağa verdiler.

1833

AÇIKLAMALAR (*)

Algarotti, bir yerde şöyle demişti: "Petersburg est la fenêtre par laquelle la Russie regarde en Europe". (**)..

2

Prenz Vyazemski'nin Kontes Z. için şiirlerine bakınız.

3

Mitskeviç, en güzel şiirlerinden "01eszkievicz"de Petersburg'daki ırmak taşkınına duyumsatan günü yetkin dizelerle yansıtmıştır. Ancak yazık ki, onun anlatımı tam doğru değildir. Kar yoktu, Neva'yı buz kaplamamıştı. Bizim betimlememiz, Polonyalı şairin parlak renklerini taşımamakla birlikte, daha doğrudur.

4 i ;

Kont Miloradoviç ve Yaver General Benkendorf.

5

Mitskeviç'teki anıt betimlemesine bakınız. Mitskeviç'in kendi açıklamasına göre, bu betimleme Ruban'dan aktarılmıştır.

(*) Açıklamalar, A. S. Puskin'indir.

(**) "Petersburg, Rusya'nın Avrupa'ya baktığı bir penceredir." (Fr.)